

10.11.2023

Dnro 20797/03.04.04.04.23/2021

Asia	Valitus maa-aines- ja ympäristölupa-asiassa
Muutoksenhakija	Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
Luvan hakija	Metsähallitus Metsätalous Oy
Päätös, josta valitetaan	

Perhon kunnan ympäristölautakunta 2.6.2021 (26.5.2021 § 25)

Ympäristölautakunta on myöntänyt Metsähallitus Metsätalous Oy:lle maa-ainesten ottoluvan ja ympäristöluvan ottamistoiminnalle, tilalle Perhon valtion metsämaa 584-893-1-1 Perhon kunnan Salamajärven kylässä viidentoista (15) vuoden määräajaksi päätöksessä esitetyin lupamääräyksin. Samalla lautakunta on hyväksynyt ottamissuunnitelmassa esitetyn kaivannaisjätehuoltosuunnitelman, jonka mukaan alueella ei synny pysyvää läjitystä edellyttävää kaivannaisjätettä. Luvan edellytyksenä on, että toiminta tapahtuu hakemuksen ja lupamääräysten 1–26 mukaisesti. Lupamääräykset 1, 6–7, 9 ja 13 kuuluvat kokonaisuudessaan seuraavasti:

1. Lupa koskee hakemuksen ja ottamissuunnitelman mukaista 3,52 ha:n ottamisaluetta (louhinta-alue 2,10 ha) ja 67 000 k-m³ maa-ainemäärää tilalla Perhon valtion metsämaa 584-893-1-1.

6. Räjättykset on suoritettava suunnitelmallisesti ennalta määriteltyinä ajankohtina. Räjättykset on tehtävä ma-pe klo 08.00–18.00 välisenä aikana. Räjättystyöstä tulee tehdä ennakoilmoitus poliisille.

7. Kallion poraus- ja louheen rikotustyöt tulee tehdä ma-pe klo 08.00–18.00 välisenä aikana.

9. Murskaustoiminta on sallittua ma-pe klo 6.00–16.00 välisenä aikana.

13. Murskaus- ja louhintatöitä ei saa suorittaa metsäpeuran vasañoitoaikana 1.5.–31.7.

Ympäristölautakunta on perustellut päätöstään muun ohella seuraavasti:

Toimittaessa ottamissuunnitelman ja lupamääräysten mukaisesti, ei hakemuksessa esitetty kalliokiviaineksen otto aiheuta maa-ainelain 3 §:n tarkoittamaa kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista taikka huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantamista.

Haettu lupa ei ole luonnonsuojelulain 64 a §:n vastainen, eikä hanke merkittävästi heikennä Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Tästä johtuen lautakunta ei ole nähnyt tarpeellisenä lähettää hakijan antamaa vastinetta ELY-keskukselle lausuttavaksi.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue (ELY-keskus) on vaatinut, että ympäristölautakunnan päätös kumotaan ja asia palautetaan ympäristölautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Vaatimuksen perusteluina on esitetty muun ohella seuraavaa:

ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö on lausunnossaan todennut, että alueelta tulee laatia luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arvio. Tämänhetkisen tiedon perusteella ei voida poissulkea mahdollisuutta, etteikö hanke olisi luonnonsuojelulain 64 a §:n vastainen. Suunniteltu maa-ainesten ottoalue sijaitsee Suomenselän metsäpeurakannan keskeisellä lisääntymis- ja kerääntymisalueella.

Läheisillä Linjalamminkankaan ja Linjalamminnevan Natura 2000 -alueilla metsäpeura on mainittu näiden alueiden yhtenä suojeluperusteena. Esimerkiksi Linjasalmennevan Natura 2000 -alueella sijaitsee pantapeuraseurannan perusteella metsäpeuran vasomis- ja ruokailualueita. On hyvin todennäköistä, että laji liikkuu kyseisten Natura-alueiden välillä. Tällöin reitti kulkee suunnitellun ottoalueen lähiympäristössä. Ottotoiminnasta saattaa aiheutua alueen metsäpeurapopulaatiolle häiriötä, joka saattaa aiheuttaa välillisiä vaikutuksia myös Natura-alueilla. Esimerkiksi kulkuyhteydet talvi- ja kesälaidunalueiden välillä saattavat häiriintyä ja aiheuttaa muutoksia metsäpeurojen käyttämiin reitteihin elinympäristöjen välillä. Samoin välillisiä vaikutuksia saattaa aiheutua metsäpeuran vasomisalueiden häiriöistä. Metsäpeura on erittäin arka häirinnälle ja se on riippuvainen häiriöttömien soiden ja metsäalueiden yhdistelmästä erityisesti vasoma-aikaan. Mikäli edellä mainittuja häiriöitä aiheutuu, saattaa myös Natura-alueiden käyttö elinympäristönä muuttua tai korvautua laadullisesti heikommalla alueella. Mikäli Natura-alueita ympäröiviltä alueilta poistuu laadukasta elinympäristöä

häirinnän tai muun maankäytön vuoksi, voi Natura-alueiden merkitys metsäpeuran elinympäristönä korostua ja johtaa tätä kautta populaatitihentymiin, jotka saattavat edelleen heikentää Natura-alueiden laatua metsäpeuran kannalta.

Kunnan päätöksessä metsäpeura on huomioitu lupamääräyksessä 13, jonka mukaan murskaus- ja louhintatöitä ei saa suorittaa metsäpeuran vasanhoitoaikana 1.5.–31.7. ELY-keskuksella ei ole käytössään hakijan vastineessaan esittämiä asiantuntijalausuntoja. Vasanhoitoaika jatkuu kuitenkin aina syyskuun loppuun saakka, jolloin metsäpeurat alkavat kokoontua talviaikaisiin tokkiin. Tämän vuoksi vasomisalueita on tarkasteltu esimerkiksi edellä mainitussa metsäpeuraselvityksessä touko-syyskuussa saatujen paikannustietojen pohjalta.

Nyt kyseessä oleva alue on myös keskeistä maakotkareviiriä. Ympäristöhallinnon tiedossa on seitsemän maakotkan pesäpuuta 1–4 kilometrin etäisyydellä suunnittelualueesta. Näistä pesäpuista viisi sijoittuu Linjalamminkankaan ja Linjalammen Natura 2000 -alueille. Lähin pesäpuu noin yhden kilometrin etäisyydellä sijoittuu suojelualueiden ulkopuolelle. Keski-Pohjanmaan alueella maakotkan poikasten määrä on ollut Suomen keskiarvon alapuolella ja pesimämenestys on ollut viime vuosina heikko. Todennäköisesti pesintöjen heikko menestys johtuu häirinnästä, sillä maakotka on erittäin herkkä häirinnälle erityisesti pesinnän alkuvaiheessa. Esimerkiksi Linjasalmennevan revierin pesinnän on havaittu 2000-luvulla keskeytyneen myös munavaiheessa. Vaikka lähin pesä on pesätarkastustietojen perusteella pudonnut, koskee luonnonsuojelulain 39 §:n mukainen pesäpuun rauhoitus myös tällaista aiemmin pesittyä ja pesintään soveltuvaa puuta, joista on pula Suomen nuorehkoissa metsissä. Pesintään soveltuvat puut ovat täten arvokkaita maakotkan kannalta.

Oikeuskäytännössä (KHO:2015:124) on todettu, että luonnonsuojelulain 39 §:n 2 momentin säännöstä on tulkittava siten, että pesäpuu on tarkoitus säilyttää kyseisten lintulajien suojelemiseksi eikä puun rauhoittamiseksi kasvilajin yksilönä. Pesäpuun suojeleminen on mielekästä vain sillä edellytyksellä, että puu on käyttökelpoinen tuohon tarkoitukseen. Pesäpuun suojelemista koskeva sääntely liittyy siihen, että suuret petolinnut ovat erityisen alttiita pesintäaikaiselle häirinnälle niillä alueilla, joilla niiden vakiintuneesti käyttämät pesäpuut sijaitsevat. Pesäpuun suojelemista koskeva säännös voi täyttää tarkoituksensa vain sillä edellytyksellä, että pesintärauhaa häiritsevät tekijät voidaan riittävästi ehkäistä muita säännöksiä soveltamalla.

Mainitussa päätöksessä todetaan, että 0,9–2,0 kilometrin etäisyydellä suunnitellusta turvetuotantoalueesta sijainneet kolme pesäpuuta muodostivat kokonaisuuden, jota oli pidettävä luonnonsuojelulain 39 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna maakotkan elämänkierron kannalta tärkeänä paikkana, jolla lajin tahallinen häiritseminen on kielletty. Nyt kyseessä olevaa aluetta, jonka läheisyydessä sijaitsee seitsemän maakotkan pesäpuuta, voidaan pitää vastaavanlaisena maakotkan elinpiirin keskeisenä osana. Maakotkan elintavoista ja häiriöherkkyydestä johtuen maa-ainesottoalueen sijoittaminen

maakotkan elämänkierron kannalta tärkeälle paikalle saattaisi johtaa maakotkan pesinnän epäonnistumiseen ja lajin häviämiseen alueelta.

Vaikka maakotka ei ole edellä mainittujen Natura 2000 -alueiden suojeluperustelaji, on laji huippupeto, joka on merkittävä Natura 2000 -alueiden ekologian kannalta. Maakotkalla saattaa olla vaikutuksia muihin Natura 2000 -alueella tavattaviin lajeihin sekä mahdollisesti myös jonkin tasoisia vaikutuksia Natura 2000 -alueiden suojeluperusteena olevan metsäpeuran populaatioon. Laji tuleeikin huomioida Natura-arvioinneissa niin välillisiä vaikutuksia aiheuttavana petona, kuin alueella tavattaville luontotyypeille tyypillisenä lajina, joka kasvattaa Natura 2000 -alueiden edustavuutta.

ELY-keskus on lausunnossaan lisäksi todennut, että tämänhetkisen tiedon perusteella on vaikea arvioida hankkeen luontovaikutuksia. Ilman asianmukaista luontoselvitystä ei ole voitu poissulkea mahdollisuutta, etteikö hankkeesta aiheutuisi maa-aineslain 3 §:n mukaisia haittoja. Lisäksi ottamisaikojen sijoittamista ja ottamisen järjestämistä ei ole mahdollista järjestää ilman asianmukaista luontoselvitystä siten, että vaikutukset luontoon ja maisemakuvaan jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Samoin hankkeesta saattaa aiheutua haittaa luonnolle ja sen toiminnoille ympäristönsuojelulain vastaisesti.

Edellä olevan perusteella on epäselvää, onko ottotoimintaa mahdollista toteuttaa nyt kyseessä olevalla suunnitelma-alueella luonnonsuojelulain säädöksiä estämättä.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Perhon kunnan ympäristölautakunta on antamassaan lausunnossa todennut sen lisäksi mitä on aikaisemmin jo valituksenalaisessa päätöksessään todennut, että hakemuksen mukaisesti alueelta otettava maa-aines on tarkoitus käyttää lähiympäristön metsäteiden rakentamiseen ja kunnossapitoon. Tiestön rakentaminen ja kunnossapitotyöt aiheuttavat joka tapauksessa alueella liikennettä ja jonkin verran meluhaittaa, vaikka maa-aines tuotaisiinkin alueelle jostain muualta.

Lestijärven kunnan kunnanjohtaja on ilmoittanut, ettei kunnalla ole asiassa lausuttavaa.

Perhon kunnan ympäristöterveystarkastaja on ilmoittanut terveydensuojeluviranomaisen puolesta, ettei valituksesta katsota tarpeelliseksi lausua.

Perhon kunnalle on varattu tilaisuus antaa vastine. Vastinetta ei ole annettu.

Metsähallitus Metsätalous Oy on antanut vastineen, jossa se on todennut muun muassa, että yhtiö on 4.5.2021 päivättyssä vastineessa Perhon kunnalle tuonut esille, että metsäpeuran intensiivisimmän vasomis- ja vasanhoitojakson aikana, 1.5.–31.7. ei alueella louhita tai murskata ja näin ollen alueen merkitys

metsäpeuralle on hakijan toiminnassa ja päätöksenteossa otettu huomioon. Louhinta- ja murskaustoiminnan rajoittaminen pohjautuu Metsähallituksen Eräpalveluiden metsäpeura-asiantuntijoiden ja luonnonvarakeskuksen tutkijan lausuntoihin. Käytyjen keskustelujen mukaan haettu lupa-alue on osa metsäpeurojen kesäelinympäristöä ja vasomis- ja vasanhoitoajan rauhoittaminen minimoi metsäpeuraan toiminnasta mahdollisesti aiheutuvan häiriövaikutuksen tai haitan. Maa-ainespaikan yhteydessä ei ole tarvetta tehdä alueelle uusia teitä eivätkä alueen metsäpeuran elinympäristöt pirstaloitu.

Haettua maa-aineksen ottamisalaa (3,52 hehtaaria) ja louhinta-alaa (2,1 hehtaaria) voidaan kaupallisten toimijoiden maa-ainespaikkoihin verrattuna pitää varsin pienenä. Kuten lupahakemuksen kaaviokuvat osoittavat, louhinta ja murskeiden otto ei käytännössä alueen länsireunaa lukuun ottamatta ylety ympäröivän maanpinnan alapuolelle ja haettu maa-ainespaikka sijoittuu osittain jo olemassa olevan tien paikalle sekä sen välittömään läheisyyteen. Maa-aines- ja ympäristölupahakemuksessa on kuvattu, että murskausta tehdään 1–3 vuoden välein maksimissaan 1–3 viikkoa kerrallaan, mikä käytännössä tarkoittaa vuotuisella maksimiottomäärälläkin (18 760 tonnia) aktiivisia murskauspäiviä noin 10 päivää vuoden aikana. Koko vuoteen suhteutettuna murskauspäivien määrä sekä murskauksesta aiheutuva häiriö on vähäinen. Lupa on voitu myöntää ilman luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista Natura-arviointia.

ELY-keskus on tuonut ensimmäisen kerran esille maakotkareviirin vasta valituksessaan. Kyseessä olevaa lajia ei ole mainittu ELY-keskuksen maa-aineslupaprosessin aikana annetussa lausunnossa. Linjasalmennevan ja Linjalamminkankaan Natura-alueita ei ole sisällytetty Natura 2000 -verkostoon lintudirektiivin mukaisin valintaperustein eli maakotka ei ole kyseessä olevien Natura-alueiden suojelun perusteena eikä näin ollen Natura-arvioinnin peruste.

Tynnyrisalon reviirin haettua maa-ainespaikkaa lähin pesäpuu, oikeastaan pesä, on pudonnut 34 vuotta sitten ja toiseksi lähin pesä on ollut maakotkatietokannan tarkastusten perusteella asumattomana ja rakentamattomana yli 20 vuotta. Tästä voidaan päätellä, että kyseiset luonnonsuojelulain mukaisesti suojellut pesäpuut eivät ole enää maakotkan pesinnän kannalta keskeisiä. Kyseiset pesäpuut eivät sijaitse haetulla maa-aineslupa-alueella eikä haetun luvan mukainen toiminta vaaranna näitä luonnonsuojelulain mukaisesti suojeltuja pesäpuita, jotka sijaitsevat yhden ja kolmen kilometrin päässä haetusta lupa-alueesta. Haetulla lupa-alueella kasvaa tällä hetkellä noin 2–3 metrin pituinen taimikko. Tynnyrisalon reviirin kolmesta nykyisellään toiminnassa olevasta vaihtopesästä lähin sijaitsee noin neljän kilometrin päässä suunnitellusta maa-ainespaikasta. Nämä kolme toiminnassa olevaa pesää muodostavat pesinnän kannalta keskeisen kokonaisuuden, jonka suhteen maa-ainespaikan sijaintia tulee tarkastella. Vuonna 2021 tehty pesintähavainto on alueen tuorein, ja tämä pesä sijaitsee 4,5 kilometrin päässä suunnitellusta maa-ainespaikasta.

Silostenlammin reviirillä on kaksi vaihtopesää, jotka sijaitsevat 2–3 kilometrin päässä suunnitellusta maa-ainespaikasta. Haettua maa-ainespaikkaa lähin pesä

(Linjalampi) sijaitsee kahden kilometrin päässä, ja pesä on ollut viimeksi asuttuna vuonna 2007. Koska pesä on ollut asuttamattomana yli kymmenen vuotta eikä pesä ole enää aktiivisessa käytössä, eikä sillä siten myöskään ole enää voimassa Metsähallituksen ympäristöoppaan mukaista maakotkan pesinnän turvaavaa rajoitusalueita, eli niin sanottua B-alueita. Silostenlammin toinen vaihtopesä (Hirvilampi) sijaitsee kolmen kilometrin päässä haetusta maa-ainespaikasta ja kyseistä pesää on rakennettu viimeksi vuonna 2014. Viimeisin havainto pesinnästä kyseiseltä pesältä on vuodelta 2003, mutta havainto pesän rakentamisesta vuodelta 2014 osoittaa, että pesä on toiminnassa.

Lähimmältä toimivalta pesältä (Hirvilampi) on matkaa kolme kilometriä haetulle maa-ainespaikalle. Metsähallituksen ympäristöoppaan suuria petolintuja koskevan ohjeistuksen mukainen, maakotkan pesinnän turvaava rajoitusalue (niin sanottu B-alue) ulottuu 1 100 metrin etäisyydelle pesästä, joten etäisyys Pahkakallion haetulle maa-ainespaikalle lähimmältä asutulta pesältä on lähes kolminkertainen ohjeen rauhoitusetäisyyteen verrattuna.

Suunnitellusta maa-ainesten ottoalueesta ei aiheudu haitallisia vaikutuksia Linjalamminkankaan ja Linjasalmennevan Natura 2000 -alueiden suojeluperusteina olevilla luontotyypeille ja lajeille eikä tarvetta luonnonsuojelulain 65 §:n mukaiselle Natura-arviolle ole. Haitallisia vaikutuksia ei niin ikään katsota aiheutuvan valtakunnallisesti uhanalaisille ja harvinaisille eliölajeille.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on antanut vastaselityksen, jossa on todettu muun ohella, että luontodirektiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdan menetelmäohjeiden (Komission tiedonanto 28.9.2021) mukaan Natura 2000 -alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnista tehtyjen johtopäätösten perusteella voidaan suunnitelma tai hanke hyväksyä vasta kun on varmistuttu siitä, että se ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen. Vaikutukset on arvioitava, elleivät ne ole objektiivisten seikkojen perusteella pois suljettuja. ELY-keskuksella ei edelleenkään ole käytössä Metsähallitus Metsätalous Oy:n vastineessaan mainitsemia asiantuntijalausuntoja, joihin Natura 2000 -alueelle aiheutuvien haitallisten vaikutusten poissulkeminen lupaharkinnassa todennäköisesti perustuu. Luonnonsuojelulain 6 §:n perusteella ELY-keskuksen tehtävä on valvoa luonnonsuojelua alueellaan ja se on Natura 2000 -alueiden suojelusta vastaava viranomaisena. Luonnonsuojelulain 65 §:n mukaan lupaviranomaisen olisi tullut pyytää lisäselvityksistä lausunto ELY-keskukselta ja siltä, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on, eli tässä tapauksessa Metsähallituksen luontopalvelulta. ELY-keskukselle toimitettujen selvitysten perusteella ei voida tehdä johtopäätöstä, että haitallisia vaikutuksia muun muassa metsäpeurojen vasomisalueille ja kulkuyhteyksille Natura 2000 -alueiden välillä ei synny.

Perhon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on toimittanut hallinto-oikeuden pyynnöstä Metsähallitus Metsätalous Oy:n vastineessaan mainitsemia asiantuntijalausuntoja.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on antanut asiantuntijalausuntojen johdosta vastineen, jossa se on todennut, että metsäpeuran osalta asiassa on hyödynnetty valtakunnallisesti parasta saatavilla olevaa asiantuntijaosaamista, eikä ELY-keskuksella ole metsäpeuran osalta lisättävää tutkijoiden näkemyksiin.

Maa-aineksen ottopäätöksestä tehdyn valituksen osalta avoimeksi jää hankkeen vaikutukset alueen maakotkareviireihin sekä ottamispaikkojen sijoittaminen ja ottamisen järjestäminen ilman asianmukaista luontoselvitystä siten, että vaikutukset luontoon ja maisemakuvaan jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 39 §:n 2 momentin mukaan hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista.

Ympäristönsuojelulain 47 a §:n mukaan, jos maa-ainesten ottamistoimintaa koskeva hanke edellyttää ympäristölupaa ja maa-aineslain (555/1981) mukaista lupaa, niitä koskevat lupahakemukset on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteistä lupaa voidaan hakea yhdellä lupahakemuksella.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää tämän lain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Samana pykälän 3 momentin mukaan lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa 1) terveystahetta; 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa; 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella; 5) eräistä naapurisuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasiutusta; - - -

Maa-aineslain 1 §:n 2 momentin (1098/1996) mukaan aineiden ottamisessa on tämän lain lisäksi noudatettava, mitä muualla laissa säädetään. Lupa-asiaa

ratkaistaessa ja muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on lisäksi noudatettava mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996) ja sen nojalla säädetään.

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin mukaan kyseisessä laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu: 1) kauniin maisemakuvan turmeltumista; 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista; 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa; tai 4) tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Maa-aineslain 5 §:n 1 momentin mukaan lupaa haettaessa on ainesten ottamisesta ja ympäristön hoitamisesta sekä, mikäli mahdollista, alueen myöhemmästä käyttämisestä esitettävä ottamissuunnitelma. Tämä ei kuitenkaan ole tarpeen, jos hanke laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan on vähäinen.

Maa-aineslain 6 §:n 1 momentin mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 39 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan kiellettyä on rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsiirron kannalta tärkeillä paikoilla.

Saman pykälän 2 momentin mukaan sellainen rauhoitetun linnun pesäpuu, joka on asianmukaisesti merkitty, tai suuren petolinnun pesäpuu, jossa oleva pesä on säännöllisessä käytössä ja selvästi nähtävissä, on rauhoitettu.

Luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin mukaan jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Saman pykälän 2 momentin mukaan luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on valvottava, että 1 momentissa tarkoitettu arviointi tehdään.

Asiassa saatu selvitys

Kysymys on uudesta toiminnasta, jolle on haettu maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain mukaista lupaa. Hakemuksen mukaan maa-ainesten ottamista sekä kallion louhintaa ja louheen murskausta on tarkoitus harjoittaa

alueella, joka sijaitsee Suomen valtion / Metsähallituksen omistamalla kiinteistöllä Perhon valtion metsämaa 584-893-1-1 Pienten Pahkalampien länsipuolella, Perhon kunnassa. Tarkoituksena on maa-ainesten sekä kalliolouheesta tehtävien murskattujen lajitteiden hyödyntäminen metsäautoteiden rakentamiseen ja kunnossapitoon sekä tiestön hiekoitukseen ynnä muihin metsätalouden tarpeisiin. Koko ottamisalueen pinta-ala on 3,52 ja louhinta-alueen 2,10 hehtaaria.

Hakemuksen mukaan louhintaa ja murskausta tehdään 1–3 kertaa vuodessa enintään 1–3 viikkoa kerrallaan, jolloin räjäytyksiä suoritetaan 1–2 kertaa viikossa. Toiminta-ajat olisivat hakemuksen mukaan maanantaista perjantaihin niin, että räjäytystöitä on kello 8.00–18.00, kallion porausta kello 8.00–18.00, louheen rikotusta kello 8.00–18.00 ja murskausta kello 6.00–16.00 välisenä aikana. Kuormaamista ja kuljetuksia olisi maanantaista perjantaihin kello 6.00–22.00 ja tienpidollisista syistä tarvittaessa myös viikonloppuisin.

Kohteen ympäristö on metsätalouskäytössä ja laajalti Metsähallituksen omistuksessa. Aivan kohteen luoteis-pohjoispuolella kulkee Perhon ja Lestijärven välinen kuntaraja. Asuin- tai lomarakennuksia ei ole 2 800 metrin säteellä kohteesta. Lähin rakennus on 750 metrin päässä pohjoisessa Lestijärven puolella oleva metsästysmaja.

Hakemuksessa tarkoitettu ottamisalue ei sijaitse luonnonsuojelu- eikä Natura-alueella. Lähimmät Natura 2000 -verkostoon sisällytetyt alueet ovat Linjalamminkangas (FI1001002), lähimmillään lännessä 500 metrin etäisyydellä ja Linjasalmenneva (FI1001012), lähimmillään koillisessa 1,2 kilometrin päässä. Linjalamminkangas on pinta-alaltaan 461 hehtaarin suuruinen luontodirektiivin mukainen erityisten suojelutoimien alue, joka on vanhojen metsien suojelualueen suojeltu edustava luonnontilaisten aapasoiden ja luonnonmetsien mosaiikki. Alueen suojeluperusteena oleva laji on metsäpeura. Linjasalmenneva on pinta-alaltaan 2 656 hehtaarin suuruinen luontodirektiivin mukainen erityisten suojelutoimien alue. Kohde on laaja ja monipuolinen luonnontilaisten soiden ja vanhojen luonnonmetsien mosaiikki. Alueen suojeluperusteena olevat lajit ovat saukko ja metsäpeura. Hankealueen itäpuolella on muinaismuistoalue. Kohdealue ei kuulu suojeluohjelmiin, eikä suunniteltua ottoaluetta ole osoitettu virkistyskäyttöön.

Hallinto-oikeudelle esitetyn selvityksen mukaan ottamisalueen lähiympäristössä sijaitsee kaksi maakotkareviiriä. Tynnyrisalon reviirin kolmesta nykyisellään toiminnassa olevasta vaihtopesästä lähin sijaitsee noin neljän kilometrin etäisyydellä suunnitellusta ottamisalueesta. Reviirillä sijaitsee lisäksi pesäpuut yhden ja kolmen kilometrin päässä toiminta-alueesta. Kyseiset pesäpuut eivät ole hakijan mukaan käytössä, vaan lähin pesä on ollut asuttuna viimeksi vuonna 1988 ja on sittemmin myös pudonnut. Toiseksi lähin pesä on ollut asumattomana ja rakentamattomana yli 20 vuotta.

Silostenlammin reviirillä on kaksi vaihtopesää, jotka sijaitsevat 2–3 kilometrin etäisyydellä suunnitellusta ottamisalueesta. Hakemuksessa tarkoitettua ottamisaluetta lähin pesä (Linjalampi) sijaitsee kahden kilometrin päässä, ja pesä on ollut viimeksi asuttuna vuonna 2007. Silostenlammin toinen

vaihtopesä (Hirvilampi) sijaitsee kolmen kilometrin päässä haetusta maa-ainespaikasta ja kyseistä pesää on rakennettu viimeksi vuonna 2014. Viimeisin havainto pesinnästä viimeksi mainitulta pesältä on vuodelta 2003.

Oikeudellinen arviointi

Asiassa on valituksen johdosta ratkaistavana, onko lupaviranomaisella ollut asiaa käsitellessään käytössään riittävät selvitykset sen varmistamiseksi, että maa-aineslaissa ja ympäristönsuojelulaissa säädetyt edellytykset luvan myöntämiselle ovat täyttyneet vai onko valituksenalainen päätös kumottava sen vuoksi, että Natura-arviointia ei ole suoritettu lainmukaisella tavalla eikä hankkeen vaikutuksista erityisesti maakotkareviireihin ole voitu varmistua. ELY-keskus on valituksessaan todennut, että senhetkisen tiedon perusteella ei ole voitu poissulkea mahdollisuutta, etteikö hanke olisi luonnonsuojelulain (1996/1096) 64 a §:n vastainen ja että alueelta tulisi mahdollisesti laatia luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arvio. Valituksessa on vedottu Natura-alueen suojeluarvojen heikentymiseen sen vuoksi, että hanke saattaa häiritä Natura 2000 -alueiden välillä siirtyviä metsäpeuroja. Valituksessa on vedottu myös maakotkia koskevien selvitysten puutteellisuuteen.

Toiminta-alueen viereisten Natura-alueiden suojeluperustana olevat lajit ovat edellä mainitulla tavalla metsäpeura ja saukko. Natura-arvioinnissa tarkastellaan hankkeen mahdollisia vaikutuksia niihin luonnonarvoihin, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Hallinto-oikeus toteaa, että luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu Natura-arviointi ei lähtökohtaisesti ole tarpeen alueella mahdollisesti esiintyviin muihin uhanalaisiin tai rauhoitettuihin lajeihin, kuten tässä tapauksessa maakotkaan, kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi.

Perhon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on hallinto-oikeuskäsittelyn aikana toimittanut hallinto-oikeudelle metsäpeuraa koskevat asiantuntijalausunnot, jotka sillä saadun selvityksen mukaan on ollut käytössään lupaharkintaa tehdessään. ELY-keskus on hallinto-oikeudelle antamassaan vastineessa todennut selvitysten olevan riittäviä. Hallinto-oikeus katsoo, että lupaviranomaisella on ollut käytössään riittävä selvitys asian ratkaisemiseksi ja kun metsäpeuroja koskevan selvityksen lisäksi otetaan huomioon toiminta-alueen koko, vuosittaiset murskauspäivät ja murskausmäärät, hankealueen etäisyys lähimmistä Natura-alueista ja mainittujen alueiden laajuus, asiassa on voitu riittävästi varmistua, että hanke ei todennäköisesti merkittävästi heikennä valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn alueen luontoarvoja metsäpeuran osalta. Hankkeesta ei siten ole ollut valituksessa esitetyllä metsäpeuraan liittyvällä perusteella tarpeen laatia luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin nojalla siinä tarkoitettua Natura-arviointia. Hallinto-oikeus lisäksi arvioi toiminta-alueen sijainnista ja koosta, toiminta-ajoina ja alueen merkityksestä metsäpeuroille saadun selvityksen perusteella, että lupamääräys 13 on ollut riittävä turvaamaan, ettei toiminnasta aiheudu metsäpeuralle luonnonsuojelulain vastaista seurausta.

Valituksen ja hakijan hallinto-oikeudelle esittämän lisäselvityksen mukaan toiminta-alueen läheisyydessä sijaitsee seitsemän maakotkan pesäpuuta, jotka muodostavat kaksi erillistä maakotkan pesimäreviiriä. Hallinto-oikeus katsoo, että maakotkan pesimäreviirit ovat luonnonsuojelulain 39 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja maakotkan elämänkierron kannalta tärkeitä paikkoja. Saadun lisäselvityksen mukaan pesimäreviirit eivät kuitenkaan sijaitse toiminta-alueen välittömässä läheisyydessä, eivätkä toiminnan sijaintipaikkaa lähimmät tiedossa olevat pesäpuut ole olleet pesimäkäytössä hyvin pitkään aikaan. Kun lisäksi otetaan huomioon, että reviereiden lähimmältä pesimäkuntoiselta pesäpuulta on matkaa toiminta-alueelle noin kolme kilometriä, voidaan katsoa, että toiminnan sijaintipaikan ja maakotkan pesäpuiden sekä niiden muodostamien pesimäreviireiden välinen etäisyys on riittävä estämään toiminnasta maakotkan pesinnälle aiheutuva häiriö. Hallinto-oikeus siten arvioi, että toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu luonnonsuojelulain 39 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua tahallista häirintää maakotkan elämänkierron kannalta tärkeälle paikalle, eikä myöskään luonnonsuojelulain 39 §:n 2 momentin vastaista seurausta. Hallinto-oikeus kuitenkin selvyuden vuoksi toteaa, että luonnonsuojelulain säännöksiä on noudatettava maa-aines- ja ympäristöluvasta riippumatta, esimerkiksi maakotkan pesintäolosuhteissa tapahtuvien muutosten seurauksena.

Valituksessa on lisäksi todettu, että puuttuvan luontoselvityksen johdosta ei ole voitu poissulkea mahdollisuutta, etteikö hankkeesta aiheutuisi maa-aineslain 3 §:n mukaisia haittoja, eikä hanketta ole voitu suunnitella siten, että vaikutukset luontoon ja maisemakuvaan jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. Hallinto-oikeus toteaa, että hakemuksessa esitetty luontoselvitys on ollut osittain puutteellista, kun otetaan huomioon muun ohella valituksessa ja sen käsittelyn aikana esille tulleet seikat. Kun kuitenkin otetaan huomioon toiminta-alueen pieni koko, käsiteltävän maa-aineksen suhteellisen vähäinen määrä ja toiminta-ajat, on toiminnan vaikutuksia pystytty esitetyn selvityksen perusteella arvioimaan riittävästi, eikä asiaa ole syytä palauttaa uudelleen käsiteltäväksi lisäselvitysten vastaanottamiseksi.

Edellä lausutun perusteella ympäristölautakunnan päätöstä ei ole syytä kumota tai muuttaa, vaan valitus on kokonaisuudessaan hylättävä.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Perhon kunnanhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **18.12.2023**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Reko Vuotila ja Arto Hietaniemi sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Jaakko Tuhkanen.

Esittelijä Oscar Spåre

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös maksutta

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat- vastuualue

Jäljennös maksutta

Metsähallitus Metsätalous Oy

Perhon kunnan ympäristölautakunta

Perhon kunnan terveydensuojeluviranomainen

Perhon kunnanhallitus

Lestijärven kunnanhallitus

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto,
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>